

Respons

Jordan: Løsning fra statsborgerskap

- Kan man løses fra jordansk statsborgerskap, og hva er prosedyrene for dette?
- Er det mulig å gjenerverve statsborgerskapet etter løsning?
- I hvilken grad forekommer korrupsjon og nepotisme i forbindelse med søknader om løsning eller erverv av jordansk statsborgerskap?
- Finnes det situasjoner hvor jordanske statsborgere ufrivillig mister sitt statsborgerskap?
- Hvilke rettigheter mister man i Jordan ved løsning eller tilbakekall av statsborgerskap?

Løsning fra jordansk statsborgerskap

I henhold til den jordanske statsborgerskapsloven kan jordanske statsborgere bli løst fra statsborgerskapet (Statsborgerskapsloven 1987, art. 15-16). Den som ønsker å løse seg må fylle ut et søknadsskjema som finnes ved jordanske ambassader og konsulater, og signere skjemaet foran konsulen. Det må også betales en avgift. Alternativt kan søkeren oppnevne en stedfortreder. Stedfortrederen kan levere inn søknad i Jordan eller ved jordanske ambassader eller konsulater i utlandet. Det kreves at stedfortrederen har med seg en fullmaktserklæring fra søkeren. Søknaden videresendes til Sivilstatus- og passdirektoratet (*daira al-ahwal al-madaniya wal-jawazat*).¹ Søknader om løsning fra statsborgerskap må deretter godkjennes av regjeringen i statsråd og alle identitetsdokumenter og pass må leveres inn til Sivilstatus- og passdirektoratet før løsningen trer i kraft (Adele Shaban, e-postkorrespondanse mars 2017).

¹ Sivilstatus- og passdirektoratet er underlagt det jordanske innenriksdepartementet og har ansvar for det jordanske folkeregisteret, for registrering av statsborgerskap og for utstedelser og fornyelser av offentlige identitetsdokumenter og pass. Avdelingen har kontorer i alle større byer i Jordan. Jordanere må oppsøke disse kontorene for blant annet å registrere barnefødsler og for å fornye identitetsdokumenter eller pass.

Løsning fra statsborgerskap er kun mulig dersom man har ervervet et annet lands statsborgerskap eller dersom man er i en søknadsprosess for å erverve et annet lands statsborgerskap (Adele Shaban, e-postkorrespondanse mars 2017).²

Gjennerverv av statsborgerskap

Statsborgerskapsloven åpner for at de som har løst seg fra det jordanske statsborgerskapet kan gjennerverve det på et senere tidspunkt (Statsborgerskapsloven 1987, art. 17b). Søknad om gjennerverv må sendes til innenriksministeren. Deretter må søknaden, med innenriksministerens anbefaling, godkjennes av regjeringen i statsråd. Etter godkjenning må søkeren betale en avgift på 1000 jordanske dinarer.³ Søknaden videresendes deretter til en enhet kalt Jordanian Nationality Audit Department for endelig godkjenning, og deretter til Sivilstatus- og passdirektoratet som utsteder nye identitetsdokumenter til vedkommende (Adele Shaban, e-postkorrespondanse mars 2017).

Korrupsjon og nepotisme

Landinfo kjenner ikke til hvorvidt korrupsjon kan forekomme i forbindelse med søknader om løsning fra statsborgerskap eller hvorvidt dokumentasjon på løsning kan være utstedt på gale premisser. Korrupsjon er et problem i den jordanske statsforvaltningen. I Corruption Perception Index 2016 utarbeidet av Transparency International scorer Jordan 48 poeng, noe som er litt bedre enn det globale snittet. Jordan er land nummer 57 av totalt 176 land i indeksen hvor landene øverst på listen oppfattes som minst korrupte. Jordan scorer dårlige enn Israel, men langt bedre enn naboland som Syria og Irak (Transparency International 2017). Spørreundersøkelser utført av Jordan University i 2014 har avdekket at jordanere anser korrupsjon som ett av de mest utbredte problemene som myndighetene bør løse, nest etter lave lønninger, arbeidsledighet og fattigdom. 75 % av respondentene mente at korrupsjonsproblemet hadde økt siste år. 3 % oppga at de selv hadde betalt bestikkelser for offentlige tjenester siste år (Abu Azzam 2016, s. 26-27). Norges ambassade i Amman har ikke avdekket falske jordanske identitetsdokumenter i arbeidet med konsulærsaker eller utlendingssaker. Ifølge ambassaden er det uvanlig å betale bestikkelser for å få utstedt jordanske identitetsdokumenter og pass, og man kjenner ikke til eksempler på at det har blitt betalt bestikkelser for å få utstedt identitetsdokumenter med gale personopplysninger (Norges ambassade i Amman, møte februar 2017 og telefonsamtale mars 2017).

Ufrivillig tap av statsborgerskap

I henhold til den jordanske statsborgerskapsloven kan man miste sitt jordanske statsborgerskap i følgende situasjoner (Statsborgerskapsloven 1987, art. 18):

- Dersom man tjenestegjør i en fremmed stats militære styrker uten forhåndsgodkjenning fra regjeringen og ikke etterkommer anmodninger fra jordanske myndigheter om å avslutte tjenesten,

² I utgangspunktet må man ha et annet lands statsborgerskap før man kan løses fra det jordanske. Hensikten er å forhindre at de det gjelder blir statsløse. Per i dag gjøres det et unntak for jordanere som søker om tysk statsborgerskap, da Tyskland krever at man løses fra det jordanske statsborgerskapet før tysk statsborgerskap kan innvilges (Adele Shaban, e-postkorrespondanse mars 2017).

³ Tilsvarende omtrent 13 000 norske kroner.

- Dersom man går i en fremmed stats tjeneste og nekter å forlate sin stilling etter oppfordring fra den jordanske staten,
- Dersom man går i tjeneste for en fiendtlig stat (enemy state),
- Dersom man begår handlinger som anses å skade freden og landets sikkerhet.

Et ervervet statsborgerskap kan trekkes tilbake i følgende situasjoner (Statsborgerskapsloven 1987, art. 19):

- Dersom man begår handlinger som anses å skade freden og landets sikkerhet,
- Dersom statsborgerskapet ble ervervet på gale premisser (through misrepresentation in the evidence).

Landinfo har ikke informasjon om hvor ofte eller i hvilke typer saker disse bestemmelsene blir anvendt.

Vestbredden var jordansk territorium fra 1948, men ble okkupert av Israel i 1967. Jordan mistet dermed råderetten over området, men fortsatte å gjøre krav på det. Befolkningen på Vestbredden ble derfor ansett som jordanske statsborgere også etter 1967. I 1988 kunngjorde daværende kong Hussein at Jordan oppløste de administrative og legale båndene til Vestbredden. Kunngjøringen medførte at de fleste palestinerne på Vestbredden mistet sitt jordanske statsborgerskap. Dette skjedde til tross for at kunngjøringen ikke var forankret i jordansk statsborgerlov. Jordanere av palestinsk herkomst som var bosatt i Jordan da kongen kunngjorde oppløsningen av båndene til Vestbredden i 1988, beholdt det jordanske statsborgerskapet (HRW 2010, s. 1-2).

Mellom 2004 og 2008 ble over 2700 jordanere av palestinsk herkomst med opprinnelse på Vestbredden fratatt sitt jordanske statsborgerskap. Disse fikk beskjed om tilbakekall i forbindelse med rutinemessige besøk hos Sivilstatus- og passdirektoratet for å fornye identitetsdokumenter og pass. De fikk da sitt nasjonale nummer⁴ inndratt, og ble tilbudt jordansk «midlertidig pass»⁵ i stedet (HRW 2010, s. 1-3).⁶ Ifølge representanter for en jordansk menneskerettighetsorganisasjon som har fulgt denne prosessen, førte massiv internasjonal oppmerksomhet om temaet og kritikk av praksisen til at jordanske myndigheter nedsatte en kommisjon som skulle gjennomgå sakene til de som hadde fått statsborgerskapet tilbakekalt på denne måten. Kommisjonens arbeid førte til at noen fikk tilbake sitt

⁴ Nasjonale nummer (*raqm watani*) er unike personnumre som alle jordanske statsborgere er tildelt. Systemet med nasjonale numre ble innført i 1992. Nasjonalt nummer indikerer statsborgerskap, og er gjengitt i pass, nasjonale ID-kort, og andre offentlige identitetsdokumenter (HRW 2010, s. 22; Norges ambassade i Amman, e-postkorrespondanse februar 2017).

⁵ Såkalte midlertidige pass er jordanske pass utstedt til palestinere fra Vestbredden som ikke er jordanske statsborgere, samt til en gruppe palestinere fra Gaza som har hatt opphold i Jordan siden 1967. Passene er nesten identiske med ordinære jordanske pass, men mangler rubrikk for nasjonalt nummer og utstedes i en nummerserie som begynner med en T etterfulgt av en nummerrekke. Passene omtales derfor av og til også som «T-pass» (El-Abed 2004).

⁶ Praksisen med å inndra statsborgerskap på denne måten er ikke forankret i den jordanske statsborgerskapsloven, men er i stedet basert på vage tolkninger av kongens 1988-kunngjøring og interne forordninger som ikke er kunngjort offentlig. Jordanske myndigheter har begrunnet praksisen med at de ønsker å motvirke at Israel skyver ansvaret for palestinerne over på Jordan. De som ble fratatt statsborgerskapet var opprinnelig fra Vestbredden. Noen av dem hadde oppholdstillatelse på Vestbredden utstedt av israelske myndigheter samtidig som de var jordanske statsborgere. Ved rutinebesøk hos Sivilstatus- og passdirektoratet ble de fortalt at de måtte fornye sin oppholdstillatelse på Vestbredden. De som ikke fikk slike tillatelser fornyet av israelske myndigheter, ble fratatt det jordanske statsborgerskapet (HRW 2010 s. 2-3).

Respons Jordan: Løsning fra statsborgerskap

statsborgerskap, men ikke alle. Praksisen synes deretter å ha opphørt, og det er ikke kjent at det har vært nye saker de siste to årene. Representantene for menneskerettsorganisasjonen understreket imidlertid at man ikke kunne være sikker på at praksisen har opphørt fullstendig. Rutinene rundt prosessen har aldri blitt kunngjort offentlig, og det har heller ikke kommet kunngjøringer som stadfester at praksisen har opphørt (jordansk menneskerettsorganisasjon, møte februar 2017).

Rettigheter som forsvinner i forbindelse med bortfall av statsborgerskap

Den som mister, eller løser seg fra det jordanske statsborgerskapet, mister også alle sivile rettigheter i Jordan som følger med statsborgerskapet, slik som stemmerett og uinnskrenket rett til å eie forretningsforetak og eiendommer i Jordan.⁷ Man har rett til å beholde eiendommer som man eventuelt allerede eier, når løsningen inntreffer. Det samme gjelder eiendommer man arver etter at man er løst fra jordansk statsborgerskap. Man mister retten til gratis skolegang for barn og retten til gratis eller subsidierte offentlige helsetjenester. Barn som allerede går i jordansk skole, beholder skoleplassen selv om man løses fra statsborgerskapet. For øvrig kan den eksakte håndteringen av jordanere som mister eller løser seg fra statsborgerskap, variere fra en institusjon til en annen innenfor helse- og utdanningssektoren. Etter tap eller løsning fra statsborgerskap blir man behandlet på samme måte som andre utlendinger med hensyn til innreise og opphold i landet. Man vil måtte søke om oppholdstillatelse og eventuelt visum for å besøke Jordan, avhengig av hvilket annet statsborgerskap man har ervervet (Adele Shaban, e-postkorrespondanse mars 2017).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

⁷ Utlendinger kan eie eiendom og forretningsforetak i Jordan, men visse begrensninger gjelder. For det første gjelder prinsippet om gjensidighet med fremmed stat, dvs. at om en utlending ønsker å erverve eiendom i Jordan, må jordanske statsborgere ha samme rettighet i vedkommende stat. Borgere av andre araberland er fritatt fra dette prinsippet. Det gjelder også en del andre begrensninger for utlendinger med hensyn til kjøp, bruk og avhending av eiendom. Palestinere med jordansk «midlertidig pass» må søke regjeringen i statsråd om tillatelse til å erverve eiendom i henhold til særskilte regler (Adele Shaban, e-postkorrespondanse mars 2017).

Referanser

Skriftlige kilder

- El-Abed (2004) *Palestinian refugees in Jordan*. Oxford: Forced migration online. Tilgjengelig fra <http://www.forcedmigration.org/research-resources/expert-guides/palestinian-refugees-in-jordan/palestinian-refugees-in-jordan> [lastet ned 29. mars 2017]
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2010) *Stateless Again. Palestinian –Origin Jordanians Deprived of their Nationality*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/jordan0210webwcover.pdf> [lastet ned 13. mars 2017]
- Transparency International (2017, 25. januar). *Corruption Perceptions Index 2016*. Berlin: Transparency International. Tilgjengelig fra http://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016 [lastet ned 29. mars 2017]
- Abu Azzam, S.I (2016). *The National Integrity System (NIS) Jordan*. Rasheed for Integrity and Transparency & Transparency International. Tilgjengelig fra http://www.transparency.org/whatwedo/publication/the_national_integrity_system_jordan [lastet ned 21. april 2017]
- [Statsborgerskapsloven] (1987) *Law No. 6 of 1954 on Nationality (last amended 1987)*. Tilgjengelig fra <http://www.refworld.org/docid/3ae6b4ea13.html> [lastet ned 13. mars 2017]

Muntlige kilder

- Adele Shaban, advokat ved advokatkontoret JC Law. E-postkorrespondanse mars 2017.
- Jordansk menneskerettighetsorganisasjon. Møte i Amman februar 2017.
- Norges ambassade i Amman. Møte februar 2017.
- Norges ambassade i Amman. E-postkorrespondanse februar 2017.
- Norges ambassade i Amman. Telefonsamtale mars 2017.

© Landinfo 2017

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.